

Liquiditeitsregeling Centrale Sociale Verzekeringsfondsen

SZW, FI, VWS

3 juli 1996/nr. SVIAVF/96/2138
Directie Sociale Verzekeringen

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Financiën en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Gelet op artikel 71, Organisatiewet sociale verzekeringen, artikel 106a, Ziekenfondswet en artikel 41, Wet financiering volksverzekeringen;

Besluiten:

Artikel 1

Voor de toepassing van deze regeling wordt verstaan onder:

- a. de Tica-cluster: het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds, genoemd in artikel 34 van de Wet financiering volksverzekeringen; het Algemeen Werkloosheidsfonds, genoemd in artikel 103 van de Werkloosheidswet en het Arbeidsongeschiktheidsfonds, genoemd in artikel 72 van de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering;
- b. de SVb-cluster: het Ouderdomsfonds en het Weduwen- en Wezenfonds, genoemd in artikel 28 van de Wet financiering volksverzekeringen;
- c. de Zfr-cluster: het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten, genoemd in artikel 38 van de Wet financiering volksverzekeringen en de Algemene Kas, genoemd in artikel 71 van de Ziekenfondswet;
- d. centrale sociale verzekeringsfondsen: de fondsen, genoemd in de in onderdeel a,b, en c genoemde clusters;
- e. lening: een lening als bedoeld in artikel 69, negende lid, Organisatiewet sociale verzekeringen.

Artikel 2

1. Een centraal sociaal verzekeringsfonds komt in aanmerking voor een lening, indien het op enig moment in een kalenderjaar tijdelijk over onvoldoende middelen beschikt ter dekking van de uitgaven.
2. Het eerste lid vindt geen toepassing zolang een fonds over voldoende middelen kan beschikken door middel van leningen bij een of meer van de over-

ge centrale sociale verzekeringsfondsen dan wel door middel van andere leningen.

3. Een lening kan niet eerder worden verleend dan op de derde dag na die waarop een daartoe strekkend verzoek bij de Minister van Financiën is ingediend.

4. In bijzondere gevallen kan de Minister van Financiën besluiten een lening te verstrekken binnen de in het derde lid bedoelde termijn van drie dagen.

Artikel 3

Na ontvangst van de in artikel 9 bedoelde bescheiden stellen de bij de betreffende liquiditeitsregeling betrokken ministers een maximaal toelaatbaar bedrag voor een lening, alsmede een gemiddeld toelaatbaar bedrag voor een lening aan de Tica-, SVb-, en Zfr-clusters vast. Van de hiervoor bedoelde vaststelling worden de fondsen schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 4

1. De omvang van de in een kalenderjaar maximaal toelaatbare lening, bedoeld in artikel 3, is voor de centrale sociale verzekeringsfondsen gezamenlijk gelijk aan de som van de volgende twee factoren:

- a. 50% van de som van de in het kalenderjaar te verwachten maximale tekorten aan liquide middelen van respectievelijk de Tica-, SVb- en Zfr-cluster;
- b. 50% van het in het kalenderjaar verwachte maximale tekort aan liquide middelen van de centrale sociale verzekeringsfondsen gezamenlijk.
2. De omvang van de voor de Tica-, SVb- en Zfr-cluster gedurende het kalenderjaar verwachte maximale en gemiddelde tekorten aan liquide middelen wordt bepaald aan de hand van de voor de desbetreffende cluster behorende fondsen te verwachten middelenstanden per ultimo van iedere kalendermaand.
3. De voor de centrale sociale verzekeringsfondsen gezamenlijk vastgestelde omvang van het maximaal toelaatbare voorschot wordt naar rato van de maximale tekorten aan liquide middelen van respectievelijk de Tica-, SVb-

en Zfr-cluster aan de betreffende cluster toegekend.

4. Het gemiddeld toelaatbare bedrag voor een lening, bedoeld in artikel 3, wordt voor de Tica-, SVb- en Zfr-cluster vastgesteld op een percentage van het maximaal toelaatbare voorschot aan deze clusters. Dit percentage is gelijk aan de verhouding tussen de gemiddeld en maximaal per kalenderjaar voor iedere cluster verwachte tekorten aan liquide middelen.

Artikel 5

1. De over de lening in rekening te brengen rentevergoeding is gelijk aan de voorschotrente, zoals die is vastgesteld door De Nederlandsche Bank NV, verhoogd met een opslag van 2,5%.
2. Indien één of meer banken extra debetrente opslagen toepassen wordt de in rekening te brengen rentevergoeding evenredig verhoogd.

Artikel 6

Een lening wordt afgelost binnen het kalenderjaar waarin deze lening is verstrekt.

Artikel 7

De Minister van Financiën opent in de centrale administratie van 's Rijks schatkist rekeningen-courant ten name van respectievelijk het Tijdelijk instituut voor coördinatie en afstemming, de Sociale Verzekeringsbank en de Ziekenfondsraad.

Artikel 8

1. Indien een centraal sociaal verzekeringsfonds een verzoek om een lening indient, verplicht het zich om op verzoek van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Financiën en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zo spoedig mogelijk alle informatie te verschaffen ten aanzien van de oorzaken die ten grondslag liggen aan het verzoek om een lening.
2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid en in artikel 6 wordt bij het verzoek om een lening aangegeven gedurende welke termijn de lening maximaal wordt opgenomen.
3. Zodra een centraal sociaal verzeke-

ringsfonds kenbaar wordt dat de in het tweede lid bedoelde termijn zal worden overschreden, wordt daarvan melding gedaan aan de Minister van Financiën. Daarbij wordt tevens vermeld voor welke termijn de lening langer benodigd is.

4. Vervroegde aflossing van een lening is mogelijk.

Artikel 9

1. Ten behoeve van de vaststelling van de maximale en gemiddelde lening, bedoeld in artikel 3, verstrekken de centrale sociale verzekeringsfondsen jaarlijks vóór 1 december van dat kalenderjaar een raming van de stand van de liquide middelen per ultimo van iedere maand over het komende kalenderjaar.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid worden, op verzoek van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Financiën, en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, door de centrale sociale verzekeringsfondsen additionele ramingen van het liquiditeitsverloop verstrekt.

Artikel 10

Deze regeling wordt aangehaald als: 'Liquiditeitsregeling Centrale Sociale Verzekeringsfondsen'.

Artikel 11

Het besluit van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 30 november 1989 (Stcrt 1989,240) wordt ingetrokken.

Artikel 12

Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 3 juli 1996.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
F.H.G. de Grave.

De Minister van Financiën,
G. Zalm.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers.

Toelichting

1. Inleiding

De noodzaak tot het treffen van deze regeling is van louter juridisch-technische aard.

Bij de invoering van de nieuwe Organisatiewet sociale verzekeringen (Osv) per 1 januari 1995 werd verzuimd de Liquiditeitsregeling Centrale Sociale Verzekeringsfondsen van 30 november 1989 te handhaven, door aanpassing van de regeling op te nemen in de Invoeringswet.

Dit was nodig, omdat de juridische basis daarvan door de inwerkingtreding van de Osv was komen te vervallen. Deze omissie wordt nu hersteld door het treffen van deze regeling.

De regeling voorziet in het verstrekken van rentredragende leningen door het Rijk, indien een fonds tijdelijk niet over voldoende middelen beschikt tot dekking van de uitgaven en daarvoor geen middelen kunnen worden aangewend uit een ander fonds en geen leningen op de geldmarkt kunnen worden aangegaan.

De wijzigingen in de regeling betreffen geen enkele beleidsmatige wijziging doch slechts aanpassingen aan de terminologie van de Osv.

De hieronder volgende nadere toelichting op de verschillende elementen van deze regeling is vrijwel identiek aan die van de vorige regeling.

2. Het maximaal en gemiddeld toelaatbaar beroep

2.1. Clustering

Teneinde inhoud te geven aan de mede aan het ultimatum remediumkarakter van de liquiditeitsregeling ten grondslag liggende bundelingsgedachte is gekozen voor vaststelling van een maximaal en gemiddeld toelaatbaar bedrag per cluster van fondsen (artikel 4). Uitgangspunt is hierbij het geconsolideerde liquiditeitsverloop van de betreffende fondsen dat bepalend is voor de gebundelde liquiditeitsbehoefte van de cluster. De centrale sociale verzekeringsfondsen zijn daarbij onderverdeeld in drie clusters, te weten:

- de Tica-cluster (AAf, Aof, AWF)
- de SVb-cluster (AOW- en AWW-fonds), en
- de Zfr-cluster (Algemene Kas, AFBZ).

Met deze clustering is aansluiting gezocht bij de bestaande uitvoering-

spraktijk, waarin het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds (AAf), het Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof) en het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf) worden beheerd door het Tijdelijk instituut voor coördinatie en afstemming (Tica); het Ouderdomsfonds (AOW-fonds) en het Weduwen- en Wezenfonds (AWW-fonds) worden beheerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVb) en de Algemene Kas van de ziekenfondsverzekering en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ) door de Ziekenfondsraad (Zfr).

Een beroep op het liquiditeitsarrangement tussen de clusters zal eerst na overleg tussen betrokken fondsbeheerders kunnen plaatsvinden.

De coördinatieproblematiek die zich voor 1 januari 1995 voordeed bij de toenmalige SVr-cluster, doet zich niet meer voor bij de Tica-cluster omdat er geen afzonderlijke fondsbesturen meer zijn.

2.2 Vaststelling van het maximaal en gemiddeld toelaatbaar beroep

Het maximaal toelaatbaar beroep op de liquiditeitsregeling wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte van de verschillende fondsen. De liquiditeitsbehoefte van een fonds wordt bepaald door het meest negatieve cumulatieve saldo van inkomsten en uitgaven van dit fonds op kasbasis binnen het kalenderjaar. Dit meest negatieve cumulatieve saldo is per definitie gelijk aan het verschil tussen de liquide middelen die aanwezig zijn per ultimo van het voorafgaande jaar en liquiditeitsdieptepunt gedurende het jaar.

De structurele liquiditeitsbehoefte wordt op dezelfde wijze bepaald op basis van het structurele liquiditeitspatroon van het fonds, dat wil zeggen het gemiddelde liquiditeitspatroon over een reeks van jaren, geschoond voor incidentele factoren.

Deze structurele liquiditeitsbehoefte is mede bepalend voor het niveau van de normatieve financieringsdekking. Indien aan deze normatieve dekking per ultimo van het voorafgaande jaar is voldaan, zijn in principe voldoende liquide middelen aanwezig om in de structurele liquiditeitsbehoefte gedurende het kalenderjaar te kunnen voorzien. Een tekort aan liquide middelen zal alleen dan kunnen ontstaan, wanneer de premie beneden lastendekkend niveau wordt vastgesteld of wanneer sprake is van incidenten.

tele afwijkingen van het structurele liquiditeitspatroon.

Wanneer bij een fonds in enig jaar sprake is van een tekort aan liquide middelen hoeft dit nog niet te betekenen dat dit fonds daadwerkelijk een beroep moet doen op het liquiditeitsarrangement. Conform het bepaalde in het derde lid van de in de aanhef van dit besluit genoemde artikelen 106a van de Ziekenfondswet en 41 van de Wet financiering volksverzekeringen en in het negende lid van artikel 69 van de Organisatiewet sociale verzekeringen zal alleen een beroep op de liquiditeitsregeling mogelijk zijn indien de mogelijkheden voor leningen op de geldmarkt, maar ook de mogelijkheden voor bundelingen van liquiditeiten van verschillende fondsen zijn uitgeput.

Ten aanzien van de laatste factor kan een onderscheid gemaakt worden tussen bundeling van liquiditeiten binnen een cluster van fondsen (interne bundeling) en tussen verschillende clusters van fondsen (externe bundeling). Het maximaal toelaatbaar beroep op het liquiditeitsarrangement wordt primair afgestemd op de gebundelde liquiditeitsbehoefte per cluster van fondsen (interne bundeling). Ook de mogelijkheden voor externe bundeling worden echter verdisconteerd bij vaststelling van het niveau van het maximaal toelaatbaar beroep.

Het maximaal en gemiddeld toelaatbaar beroep wordt voorafgaande aan het desbetreffende kalenderjaar vastgesteld op basis van een raming van de stand liquide middelen van de verschillende fondsen per ultimo van de maand. In beginsel staat de omvang van maximaal en gemiddeld toelaatbaar beroep voor het gehele kalenderjaar vast. De omvang van het maximaal voor de centrale sociale verzekeringsfondsen toelaatbare lening wordt bepaald door de som van de volgende twee factoren:

- 50% van de som van de gedurende het kalenderjaar te verwachten maximale tekorten aan liquide middelen van respectievelijk de Tica-, SVb- en Zfr-cluster;
- 50% van de gedurende het kalenderjaar te verwachten maximale tekort aan liquide middelen voor alle centrale verzekeringsfondsen gezamenlijk.

Het op deze wijze bepaalde maximum wordt naar rato van de maximale liquiditeits-tekorten per cluster toegekend aan de verschillende clusters.

De omvang van het gemiddeld toelaatbare beroep wordt vastgesteld op een bepaald percentage van het maximaal toelaatbare beroep per cluster van fondsen. Dit percentage is gelijk aan de verhouding tussen het gemiddelde en maximale tekort aan liquide middelen van de desbetreffende cluster gedurende het kalenderjaar. Het gemiddelde tekort aan liquide middelen is hierbij gelijk aan de som van de negatieve ultimo maandstanden van deze middelen gedeeld door 12.

3. Rentevoet, termijnen bij wijze van aflossing

3.1. Rente

De door het Rijk in een ultimatum remedium-situatie aan het fonds te verstrekken lening is rentedragend. De in rekening te brengen rente is gelijk aan de voorschotrente van De Nederlandsche Bank NV (DNB), verhoogd met een opslag van 2,5 %.

Dit tarief vervangt het promessedisconto van DNB plus 2% in verband een wijziging van de door DNB gepubliceerde rentetarieven, aangezien per 1 januari 1994 door DNB geen papier meer in disconto wordt genomen. Het wisseldisconto kwam daarmee te vervallen als tarief van DNB. Vanwege het gebruik als referentie-rente in het juridische verkeer, werd het promessedisconto als tarief gehandhaafd, maar niet meer gepubliceerd. Het promessedisconto werd gelijkgesteld aan de vigerende voorschotrente plus 0,5 %.

In de liquiditeitsregeling wordt nu aangesloten bij de door DNB gepubliceerde tarieven.

Eventuele extra debet-rente-opslagen van één of meer banken zullen tot evenredige verhoging van de in rekening te brengen rente leiden (artikel 5). Indien er gedurende de looptijd van de lening een wijziging optreedt in het eerdergenoemde rentepercentage c.q. in het niveau van de debet-rente-opslagen zal de in rekening te brengen rente overeenkomstig worden aangepast. De rente wordt berekend voor de periode dat een lening is verleend, waarbij ervan wordt uitgegaan dat een maand 30 dagen en een jaar 360 dagen telt. De rente wordt door de fondsen betaalbaar gesteld, op het moment van aflossing van de opgenomen lening.

Doel van de rente-opslag is enerzijds te voorkomen dat anders dan in een ultimatum remedium-situatie een beroep

op de liquiditeitsregeling wordt gedaan en anderzijds het voorkomen van rente-arbitrage. Op deze wijze wordt een marktconforme regeling gecreëerd met een minimum aan regelgeving. Het fonds behoeft immers de ultimatum remedium-situatie niet aan te tonen.

3.2. Termijnen van aflossing

Het fonds zal, gegeven het feit dat een rentevoet wordt gehanteerd die normaliter boven het niveau van de vigerende geldmarktrente ligt, in principe tot aflossing overgaan, indien de ultimatum remedium-situatie, is opgeheven. Ten aanzien van de termijn van aflossing is daarom slechts de bepaling opgenomen dat fondsen bij een beroep op de regeling aangeven voor welke termijn zij een lening wensen op te nemen. Verlenging van deze termijnen is echter mogelijk, evenals overigens vervroegde aflossing. Doel van deze bepaling is de bevordering van een efficiënt kasbeheer door het Rijk.

In het besluit is echter wel de bepaling opgenomen, dat lening en aflossing binnen hetzelfde kalenderjaar dienen te vallen (artikel 6). Dit betekent derhalve dat de door de fondsen aangegeven termijnen van aflossing en eventuele verlengingen van deze termijnen zijn gelimiteerd. Achtergrond van deze bepaling is dat de liquiditeitsregeling bedoeld is voor tijdelijke tekorten, waarvan op jaarbasis geen invloed mag uitgaan op het financieringstekort. Deze bepaling is naar verwachting overigens slechts van formele aard, gezien het feit dat de dieptepunten in de liquiditeitsontwikkeling van de verschillende fondsen in de regel niet rond de maand december op zullen treden.

3.3. Verstrekking van de lening en wijze van aflossing

Verstrekking van leningen vindt plaats via voor dit doel geopende rekeningen-courant. Vanuit het oogpunt van een efficiënt kasbeheer is het gewenst het aantal in de centrale administratie van 's Rijks schatkist aangehouden rekeningen-courant zoveel mogelijk te beperken. Daarom is er voor gekozen ten behoeve van de clusters, die immers alle een gezamenlijk bestuur hebben, per cluster een gezamenlijke rekening-courant aan te houden. De rekeningen-courant worden gedebiteerd voor de door de Minister van Financiën overgemaakte leningen en

gecrediteerd voor de aan voornoemde minister verrichte terugstortingen.

4. Te verstrekken inlichtingen

4.1. Te verstrekken inlichtingen in verband met een potentieel beroep op het liquiditeitsarrangement

Zoals eerder opgemerkt wordt het maximaal en gemiddeld toelaatbaar beroep op de liquiditeitsregeling per kalenderjaar vooraf vastgesteld aan de hand van een geactualiseerde raming van het verwachte liquiditeitsverloop (ultimo maandstanden). De fondsbesturen is verzocht om deze informatie vóór 1 december van het voorafgaande kalenderjaar te verstrekken en te baseren op de geactualiseerde ramingen van exploitatierekening en balansposities van de fondsen, uitgaande van de veronderstellingen zoals gehanteerd in de Macro-Economische Verkenning van het Centraal Planbureau (CPb). Deze ramingen worden jaarlijks medio oktober door de fondsbesturen verstrekt. Slechts indien de in deze ramingen gehanteerde uitgangspunten substantieel afwijken van de voor de onderhavige regeling relevante uitgangspunten, in casu: gewijzigd beleid en vastgestelde cq. goedgekeurde premies, en tevens een daadwerkelijke beroep op de regeling wordt voorzien zal de fondsen ad hoc om additionele liquiditeitsramingen worden verzocht.

4.2. Te verstrekken inlichtingen in geval van een daadwerkelijk beroep op het liquiditeitsarrangement

Een beroep op het liquiditeitsarrangement dient in principe drie werkdagen van te voren te worden aangekondigd bij de Minister van Financiën, teneinde deze in staat te stellen tijdig maatregelen te treffen. Verkorting van deze aankondigingstermijn is alleen mogelijk in bijzondere gevallen na overleg met de Minister van Financiën. In principe betreft het hier acute noodgevallen waarin een versnelling van de procedure noodzakelijk moet worden geacht. Een limitatieve opsomming van dergelijke gevallen is per definitie niet mogelijk.

Naast de in paragraaf 2.2. van deze toelichting reeds genoemde bepalingen ter zake van de termijnen van aflossing is de algemene bepaling opgenomen dat, indien een fonds daadwerkelijk een beroep doet op het liquiditeitsarrangement, het desbe-

treffende fonds alle door de met uitvoering belaste departementen relevant geachte informatie ten aanzien van de achterliggende oorzaken van dit beroep op zo kort mogelijk termijn dient te verstrekken.

*De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
F.H.G. de Grave.*

*De Minister van Financiën,
G. Zalm.*

*De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers.*